

Perquè la nostra situació actual és única en l'història del nostre poble i perquè l'humanitat es troba en el camí crucial de la seva evolució, hem de dir els catalans, clarament, el què som i el què volem.

Som primer catalans, sempre catalans i solament catalans! Volem l'exercici d'un govern propi i integrar amb la nostra pròpia fesomia, les agrupacions, blocs o conlluncions d'Estats que puguin formar-se. El que no volem de cap manera és que un altre Estat, ens negui la nostra personalitat, detenti la nostra sobirania i ens condemni a viure en condicions tals que no permetrien a ningú, els condemnés a ells.

Si aquest Estat és l'Espanyol, és l'experiència passada que ens acosella no voler-hi tractes amb aquest Estat que detenta la nostra llibertat. Ni amb els que avui exerceixen la tirania, ni amb els que l'han exercida abans, monàrquics o republicans.

Les duríssimes lliçons de l'experiència, no són solament derrocar el feixisme, sinó exercir una política patriòtica, donar relleu a una política nacional, estimular una solidaritat basada en l'unitat espiritual que és la nostra nacionalitat; crear un clima de convivència, aquella mateixa situació que voldríem, pel demà, a nostra Pàtria.

Espanya no és pas un Estat homogeni. És un Estat creat i mantingut per la força, contra quin dret es lluita avui en una guerra les proporcions de la qual, no són encara previstes. Espanya, és més que això. És l'Estat polític que més extensament ha provat la seva adhesió a la política de la força, amb la seva concepció unitària de la vida i el seu afany assimilista, "més racial que racional" en el caràcter castellà. Tot un imperi colonial dóna testimoni de la seva intolerància i incomprensió dels problemes de llibertat, la disgregació del qual, ha ocorregut violentament, oposant-hi, Espanya, als legítims afanys d'emancipació i als nobles anhels de llibertat, el clàssic: "el último hombre y la última peseta". Els levantamientos i els pronunciamientos, tant familiars a Espanya, han tingut la mateixa finalitat: reforçar l'unitarisme polític, i la República, que no s'apartà gens d'aquesta tendència unitària, sinó que en modificà la tàctica, ha hagut de sofrir encara, l'alçament feixista, perquè Espanya és més adicta a la violència que comprén millor com a medi d'exercir la seva hegemonia.

La República Espanyola, no reconegué la voluntat de Catalunya manifestada en la proclamació de la República Catalana que feu Macià; no reconegué més tard nostra personalitat; burlà l'arma democràtica per excel·lència que és el plebiscit i ens reconegué unes atribucions que tampoc estigué disposada a donar-nos per complet. No creïem que hi hagi ningú, a hores d'ara, que s'atreveixi a defensar seriosament, que aquelles preteses llibertats de l'Estatut, ho foren realment. Ni després dels entrebancs posats a primera i última hora a la seva implantació i desenrotlló, que hi hagi ningú que pugui creure's que, la República Espanyola, el donà de bona gana ni per altra causa que la de convenir-los a ells i consolidar el seu règim. "En el ánimo de los Sres. Diputados, hay el vivo deseo de que se apruebe el Estatuto, pero con su voto en contra", digué un diputat espanyol a la Cambra de Diputats de la República. L'Estatut tingué totes les característiques de cosa inestable, com la tingueren totes les concessions de règims anteriors. Hi haurà algú que dubti que el propi Azaña, que el donà per salvar a Espanya, nó per ensorrar-la, l'hauria anul·lat d'un sol cop de ploma, en el mateix moment que l'hagués considerat un perill a l'estabilitat del règim unitàri espanyol?

El presentiment ens ho ha fet sentir abans, l'experiència ens ho ha dit moltes vegades i, darrerament, de manera tràgica i dolorosa, ens ho ha repetit. El pervindre de Catalunya està en nostres mans. Depèn exclusivament de nosaltres. Catalunya serà el que nosaltres volgüem. Cap nova submissió, cap nova confusió amb aquells que tenen un interès oposat al nostre. Nosaltres volem ésser lliures. Ells ens volen esclaus.

Davant el que sembla una definitiva orientació del món cap a un equilibri social més humà, més democràtic, basat en el respecte a la personalitat humana i als drets d'altri i en la mútua cooperació, quina garantia representa aquest Estat Espanyol la supervivència del qual, seria el testimoni d'un absurd, la permanència d'un règim cada dia més allunyat i perdut en la prehistòria de la vida? Quina garantia representaria per la pau de l'humanitat el desvetllar, en potència, de les nacionalitats que integrin a la força, aquest Estat heterogeni, en el moment de la seva decisió nacional?

I aquests polítics espanyols que representen una solució de continuïtat a l'unitarisme polític, quina garantia poden representar a Catalunya i a la seva llibertat? Si no accepten que Catalunya els parli d'independència política que vol dir el reconeixement íntegre de nostra personalitat i l'exercici del nostre propi govern, pactant d'igual a igual, és que no volen la nostra llibertat. És que volen condicionar el nostre estat polític a la seva conveniència; continuar éssent ells els que